

819536 Ирмолой нотолінійний (без титулу). Рукописна книга. Друга чверть XVIII ст. 8°, 95 арк.

Переписувач та місце створення невідомі.

Склад рукопису: всеношне бденіє, Бог Господь на вісім гласов; Октоїх-Ірмолог; Подобни на осьм гласов, літургія Пржедосвещенних (без закінчення).

Напис: київський (вказано на зворот арк. 2–арк. 10), болгарський (вказано арк. 10).

Мова текстових складових церковнослов'янська.

Типи основного письма нотолінійний (у 5 ліній), ромбоподібна нотна літера, дрібний півустав, в'язь.

Лінійні розміри блока: 153×95×15 мм.

Блок некомплектний : втрачено початок та кінець рукопису.

Обсяг: 95 арк. Аркуші у лінійних рамках. Фоліація архівна, кінця XIX – початку XX ст. чорнилом зверху. Арк. 14 та звороти арк. 14, 236 пусті.

Матеріали письма: папір другої чверті – середини XVIII ст., (фрагменти філіграней на арк. 68 та 69); чорнило, фарба.

Зображувальні матеріали: на арк. 15 вишукана орнаментальна (декоративно-рослинна) заставка та ініціал «В» чорнилом, виконані з стилістичними елементами орнаменту кириличних стародруків та українського народного орнаменту. Заголовки в'яззю, буквиці (малі ініціали) червоною фарбою.

Оправа відсутня.

Стан збереження блоку незадовільний. На арк. 2 та 4 дірки; арк. 94: втрачено значну частину зверху біля корінця (з втратою змісту); на арк. 1 та 95 втрачено більшість берегів; у арк. 2, 90–93 бракує нижнього кута; на арк. 16, 45, 49–51, 53, 73, 90, 95 та зворотах арк. 16, 35, 49–51, 53, 73, 91, 94, 95 темні плями.

Форзац відсутній.

Записи XVIII ст. на арк. 3, 5, 12–14, 23, 24, 32, 34, 36, 39, 44, 46–48, 51–53, 55, 56, 60, 83 та на зворотах арк. 4, 12–14, 21, 30, 31, 36, 38, 43, 47, 48, 51–53, 54, 55, 59, 60, 63, 66, 70, 71, 73, 74, 76–78, 81–84, 86–88, 90 недатовані, релігійного змісту (переважно молитви), пам'ятні, про дарування цієї книги, чернетки листів та проби пера українською (зокрема польськими літерами), церковнослов'янською, польською (зокрема кириличними буквами), латинською та російською мовами, чорнилом, різними почерками.

Приклади. На арк. 2 по нижньому берегу: «Theodorus Jahimowicz».

На звороті арк. 12 по лівому берегу: «Благослови душе моя Господи Сего марта 15-го».

На арк. 14 різними почерками та чорнилами по правому берегу, зокрема: «Василий Дубичъ», «О Тебѣ радуется обрадованная <sic!> вся тварь...» (три останні слова двічі; з молитви до Богородиці «О Тебе радуется, Благодатная, всякая тварь...»).

На звороті арк. 14, збільшеними буквами: «У середу роділася».

На звороті арк. 31: «ваше високо благородие отецъ Василий».

На арк. 36 по правому берегу: «Сий восмогласникъ Григории Дубича синъ».

На звороті арк. 47 по лівому берегу: «Григорий Дембицкии Василиіовъ синъ Церкви Успенской Села Дорогобужа дячекъ».

На зворотах арк. 53 та 63 по лівому берегу: «Жий побожне боися Бога лѣта бѣжать».

На звороті арк. 51 по лівому берегу: «Стефанъ Воитовичъ».

На звороті арк. 54 по лівому берегу: «Сей восмогласникъ дячка Мало Скныцкаго Андрея Волосевыча» (у джерелі 7 з погрішностями), нижче іншим почерком: «Сий восмогласникъ».

На звороті арк. 54 по лівому берегу: «Сей восмогласникъ дячка Андрея Волосевича».

На звороті арк. 55 по лівому берегу:

«Жий побожне боися Бога

лѣта бѣжать смерть у порога

Жий побожне смерть у порога».

На арк. 60 зверху: «Заназовски».

На звороті арк. 71 по лівому берегу: «Данило» (тричі).

На звороті арк. 74 по лівому берегу: «Сей восмогласникъ даровании Григориюві Денбицкому отъ Андрея Волосевича».

На звороті арк. 76 по лівому берегу: «Сей восмо гласникъ даровании», «Сей восмогласникъ Григории Дембѣчкаго» (близький за змістом напис також на звороті арк. 88 по лівому берегу)..

На звороті арк. 77 по лівому берегу: «Проба пюра и каламаржа и доброго писаржа» (традиційна віршована «проба пера» польською, відтворена кириличними буквами, переклад: «Перевірка пера і чорнильниці, і майстерного писаря»).

На звороті арк. 78 по лівому берегу: «Nayswen<t>sza panno Maryie zmyłu<j>sia nad namu» (двічі).

На звороті арк. 82 по лівому берегу: «Сей восмо гласникъ дячка Андрея Волосевича».

На звороті арк. 87 по лівому берегу: «Григорий Денбицкий Василиовъ <синь>».

Місцезнаходження: ХДНБ ім. В. Г. Короленка, фонд документних пам'яток, колекція рукописних книг. Шифр 819536, інв. № а 131853. Інвентаризовано у ХДНБ 09.10.1951 р.

Попередні місця зберігання. Церковні та приватні зібрання Волині (до кінця ХІХ ст.). Волинське єпархіальне давньосховище у м. Житомир (на арк. 1 зверху наклейка «ВОЛИНСКОЕ ЕПАРХИАЛЬНОЕ ДРЕВЛЕХРАНИЛИЩЕ. Отдѣль І № 39», цифри вписано чорнилом, також чорнилом: «Обиходъ»). Блок зберігається в архівній картонній теці кінця ХІХ – початку ХХ ст., на її корінці тисненням «В.Ц.-А.О. І 39». Музей українського мистецтва у м. Харкові, 1920-і – початок 1930-х рр. (на теці, зверху на наклейці чорнилом «404», під якою можна прочитати напис синім олівцем «536»; у теці на лівій стороні синім олівцем «№ 404».).

Додаткова інформація. Дорогобуж – село у Бабинській сільській громаді Рівненського району Рівненської області, Україна; в історичних джерелах – давньоруських літописах – згадується як місто на Волині з ХІ ст. Малий Скнит – село у Ганнопільській сільській громаді Шепетівського району Хмельницької області, Україна; в історичних джерелах з першої чверті ХVІІ ст.

Джерела

1. Перетц, Владимир Николаевич. Отчет об экскурсии семинария русской филологии в Житомир 21–26 октября 1910 года / В. Н. Перетц. – Киев : Тип. Корчак-Новицкого, 1911. – 150 с. – Відбиток з «Университетских известий» за 1911 рік. – С. 127
<https://omeka.nibu.kyiv.ua/s/nibu/item/2363#?c=0&m=0&s=0&cv=0>
2. Українське книговидання : витоки, розвиток, проблеми / Я. Ісаєвич; відпов. ред. Ю. Ясіновський; Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. – Львів, 2002.
3. Цалай-Якименко О. Духовні співи давньої України: антол. – Київ: Музична Україна, 2000.

4. Цалай-Якименко О. «Літерні поміти» російських співацьких рукописів XVII століття – різновид київської релятивної нотації / О. Цалай-Якименко // Зап. Наук. т-ва ім. Шевченка. – Львів, 1996. – Т. 232. – С. 41–58.
5. Ясіновський Ю. Візантійська гимнографія і церковна монодія в українській рецепції ранньомодерного часу. – Львів : Поліграфічний центр Вид-ва Львівської політехніки, 2011.
6. Ясіновський Ю. Український нотолінійний Ірмолої як тип гимнографічного збірника: зміст, структура / Ю. Ясіновський // Зап. Наук. т-ва ім. Шевченка. – Львів, 1996. – Т. 226. – С. 41–56.
7. Ясіновський Ю. Українські та білоруські нотолінійні Ірмолої 16–18 століть: кат. та кодикологічно-палеограф. дослідження. Львів: Вид-во Отців Василян «Місіонер»; Київ : Ін-т українознав. ім. І. Крип'якевича НАН України, 1996. – 622 с. – (Історія української музики. Дослідження; Вип. 2). Опис цієї пам'ятки: с. 358 (за № 664).
8. Клепиков С. А. Филиграни и штемпели на бумаге русского и иностранного производства XVII–XX в. – Москва : Изд-во Всесоюз. кн. палаты, 1959. – 306 с.
9. Мацюк О. Я. Філіграні архівних документів України XVIII–XX ст. / Академія наук України. Археографічна комісія. Інститут української археографії. Головне архівне управління при Кабінеті Міністрів України. Центральний державний історичний архів України у м. Львові. Відповідальний редактор Ф. П. Шевченко. – Київ: Наукова думка, 1992. – 352 с. – (Серія: «Проблеми едиційної та камеральної археографії: історія, теорія, методика». – Науково-довідкові видання з історії України).

Опис О. Я. Ісаєнко, І. Я. Лосієвського.